

Motion till riksdagen 2021/22:764

av Anders Åkesson och Per Schöldberg (båda C)

Fördelningssystem för bättre balans mellan utbildning och forskning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett nytt fördelningssystem för forskningsanslagen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har ett sammanhållet utbildningssystem där den högre utbildningen håller en i internationellt perspektiv hög kvalitet på både äldre och nyare lärosäten, som exempelvis Linnéuniversitetet och Blekinge Tekniska Högskola. Utbyggnaden de senaste 25 åren har bidragit till demokratisk bildning, kompetensutveckling och innovation i välfärdssektor och näringsliv i hela landet. De nya universiteten och högskolorna har spelat en avgörande roll där en stor del av landets utbildning och samverkan utförs. Men, bara en liten del av forskningen tar plats på dessa lärosäten. Detta är ett allvarligt hinder för fortsatt utveckling i hela landet.

När det gäller utbildningsuppdraget ges alla lärosäten lika ekonomiska förutsättningar för sitt arbete.

För forskningen varierar emellertid grundanslaget mycket stort i absoluta tal men även i relation till utbildningsuppdraget. Ett lärosäte kan ha en sjundedel i anslag för forskning i relation till utbildningsuppdraget. En komplett akademisk miljö måste ha balans och dynamik mellan utbildning, forskning och samverkan för att nå den höga kvalitet som behövs för att möta samhällsutmaningarna.

När nya universitet och högskolor ska rekrytera lärare och skapa lika vital och god kunskap av hög kvalitet för att säkra en god utveckling i hela landet har de sammanlagt en betydande del av utbildningsanslaget men bara en liten del av forskningsanslaget.

De senaste tjugo årens idé har varit att anslag för forskningen framför allt ska sökas i konkurrens och att det ger mer åt de bästa i längden. Det har lett till ett system där större

delen av forskningsanslagen vid universiteten söks i konkurrens. Hypotesen har nu testats i full skala både här i Sverige och internationellt.

Vi vet nu att bästa sättet att få bra långsiktig och nyskapande forskning är att låta basanslag till lärosätena dominera och komplettera med projektfinansiering – inte tvärtom som är fallet nu. Hela högskolesektorn och Sverige skulle alltså tjäna på en större andel basanslag, som också stärker lärosätenas frihet och autonomi.

Ett budgetfördelningssystem bör alltså knyta ihop ambitionerna om starkare utbildning, större basanslag och mer samverkan för tillväxt i hela landet. Förstärkt basanslag för lärosäten signalerar en ambition att stärka kopplingen forskning/utbildning/samverkan och är en bra och kunskapsbaserad forsknings- och utbildningspolitisk reform till gagn för hela landet. Det skulle spela mycket stor roll för den fortsatta kvalitetsutvecklingen för alla lärosäten, landets utbildningssystem som helhet samt lärosätenas frihet och autonomi. Det stärker Sverige som kunskapsnation.

Anders Åkesson (C)

Per Schöldberg (C)